

Cód MF
curriculumonline.ie

Bhriathra Gnímh

Aithin: fíricí, saintréithe nó coincheapa atá riachtanach (ábhartha/oiriúnach) chun cás, imeacht, próiseas nó feiniméan a thuiscint a shainathint

Bainistigh: obair nó leasú a dhéanamh ar mhaithe le sprioc ar leith

Ceap: rud a phleanáil nó a chruthú go cúramach

Comhoibrigh: oibriú i gcomhar le daoine eile ar ghníomhaíocht nó ar thionscadal

Cosain: cúiseanna bailí nó fianaise bhailí a thabhairt chun tacú le freagra nó le conclúid

Cruthaigh: an topaic atá le déanamh a phróiseáil agus foirm a thabhairt di ach úsáid a bhaint as modhanna agus ábhar roghnaithe agus/nó foirm nua a thabhairt don ábhar a úsáidtear

Cuir i bhfeidhm: faisnéis agus/nó eolas agus tuiscint a roghnú agus a úsáid chun cás tugtha nó fíorchúinsí a mhíniú

Cuir in iúl: comharthaí amhairc-ghothacha, comharthaí béil nó comharthaí eile a úsáid chun brí a roinnt nó chun faisnéis a mhalartú; idirghníomhú idir an seoltóir agus an faighteoir; oibríonn an bheirt le chéile le go mbeinfear tuiscint amach

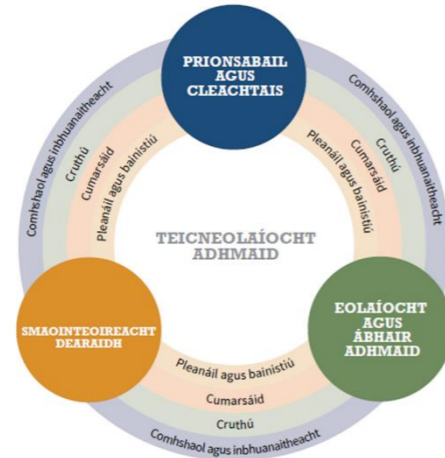
Fiosraigh: smaoineamh nó labhairt faoi rud éigin chun tuilleadh eolais a fháil ina leith

Forbair: athrú trí thaithe

Iníuch: breathnú, staidéar, nó mionscrúdú córasach a dhéanamh chun fíricí a chinntiú agus teacht ar chonclúidí nua

Léirigh (Cuir in iúl): rud a thabhairt chun cuimhne go soiléir agus go cinnte trí úsáid a bhaint as cur síos nó samhlaíocht

Léirigh: samplaí a úsáid chun cur síos ar rud éigin

Snáithe 1: Prionsabail agus cleachtais

Sa snáithe seo, foghlaimíonn an scoláire faoi na prionsabail agus na cleachtais bhunúsacha a bhaineann le staidéar a dhéanamh ar an Teicneolaíocht Adhmaid agus cuirfidh sé i bhfeidhm iad. Foghlaimíonn sé le hoibriú go sábháilte agus go héifeachtúil le trealamh agus ábhair, agus prionsabail na sármhaitheasa ceardaíochta a chur i bhfeidhm trí dhearadh agus trí dhéantúsaíocht. Déanfaidh sé iniúchadh ar na buntáistí agus na tionchair chomhshaoil a bhaineann le húsáid adhmaid mar acmhainn nádúrtha agus in-athnuaite agus foghlaimíonn sé faoi chleachtas inbhuanaithe.

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

- 1.1 príomhghnéithe a theastaíonn chun tascanna a chur i gcrích **a fhiosrú**
- 1.2 na pleananna, próisis agus ábhair a roghnaíodh chun tascanna a chur i gcrích **a chosaint**
- 1.3 **comhoibriú** go héifeachtach i dtimpeallacht foghlama ceardlainne
- 1.4 é féin agus a acmhainní **a bhainistiú**

1.5 príomhfhaisnéis a léiriú go grafach

1.6 sceitsí agus líníochtaí oibre **a chruthú** le caighdeáin aitheanta ag baint úsáid as meáin éagsúla

1.7 **míniú a thabhairt** ar fheidhm agus ar chur i bhfeidhm raon uirlisí, trealamh, daingneán agus feisteas

1.8 eolas agus scileanna i réimse prionsabal, próiseas agus teicnící cuí atá ann cheana féin agus atá ag teacht chun cinn **a chur i bhfeidhm**

1.9 prionsabail na sármhaitheasa ceardaíochta **a léiriú** trí thascanna agus déantáin a dhearadh agus a bhaint amach

1.10 cleachtais aitheanta sláinte agus sábháilteachta **a chur i bhfeidhm** nuair a bhíonn uirlisí, trealamh agus ábhair in úsáid

1.11 na tionchair chomhshaoil a bhaineann le húsáid adhmaid mar acmhainn nádúrtha agus in-athnuaite **a iniúchadh**

1.12 **léirithuisint** a fhorbairt do chleachtas inbhuanaithe ar fud a chuid foghlama

Snáithe 2: Smaointeoireacht dearaidh

Sa snáithe seo, fiosraíonn an scoláire coimrigh dearaidh agus a réiteach. Baineann sé úsáid as príomhphrionsabail dearaidh agus táirgeann sé sceitsí, líníochtaí, samhlaíocht / fréamhshamhlaíocht agus déantáin a léiríonn a smaointeoireacht dearaidh. Measann an scoláire cúinsí ar nós ábhar, costais, acmhainní ama agus scileanna chun déantáin fhiúntacha, phraiticiúla, tharraingteacha a tháirgeadh. Déanann sé tionchair chomhshaoil agus shóisialta na gcinntí dearaidh a mheas freisin agus déanann sé iniúchadh ar an gcaoi le húsáid ábhair a íoslághdú agus dramhaíl a bhainistiú.

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

- 2.1 fadhbanna dearaidh **a fhiosrú**
- 2.2 faisnéis agus smaointeoireacht **a bhainistiú** chun tacú le próiseas dearaidh atriallach
- 2.3 **measúnú a dhéanamh** ar a dhul chun cinn féin chun bonn eolais a chur faoi fhoghlaim sa toadhcháil
- 2.4 príomhphrionsabail an dearaidh agus na heirgeanamaíochta **a thuiscint**
- 2.5 faisnéis ábhartha **a chur in iúl**
- 2.6 sceitsí, líníochtaí agus samhlaíocht/fréamhshamhlaíocht **a tháirgeadh** chun smaointe dearaidh a fhiosrú
- 2.7 cur chuige oiriúnach **a chur in iúl** maidir le fadhb a réiteach
- 2.8 fóilió **a thiomsú** trí na meáin chuí

2.9 a réitigh **a fhorbairt** bunaithe ar mhachnamh criticiúil

2.10 teimpléid agus samhlaíocht **a cheapadh** ag úsáid meáin éagsúla

2.11 déantáin fhiúntacha, phraiticiúla, tharraingteacha **a tháirgeadh**

2.12 déantán **a chruthú** tar éis cúinsí ar nós ábhar, costais, acmhainní ama agus scileanna a mheas

2.13 tionchair chomhshaoil agus shóisialta na gcinntí dearaidh **a aithint**

2.14 **iniúchadh a dhéanamh** ar an gcaoi le húsáid ábhair a íoslághdú agus dramhaíl a bhainistiú.

Snáithe 3: Eolaíocht agus ábhair adhmaid

Sa snáithe seo, fiosraíonn an scoláire airíonna nádúrtha agus fisiceacha agus saintréithe adhmaid. Foghlaimíonn sé le haestéitic agus airíonna nádúrtha adhmaid a úsáid chun cuma agus feidhm na ndéantán a fheabhsú. Fiosraíonn sé ról an fhoraoisithe agus an adhmaid i dtéarmaí na héiceolaíochta agus inbhuanaitheachta áitiúla/domhanda agus aithníonn sé an tábhacht a bhaineann leis an tionchar a bhíonn ar an gcomhshaoil nádúrtha nuair a bhíonn ábhair á bhfoinsíú a mheas.

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

- 3.1 speiceas coitianta crainn **a aithint**
- 3.2 **meastóireacht a dhéanamh** ar shaintréithe agus airíonna speicis choitianta crainn
- 3.3 na hairíonna a bhaineann le raon ábhar a bhaineann le Teicneolaíocht Adhmaid **a thuiscint**
- 3.4 **meastóireacht a dhéanamh** ar úsáid adhmaid i gcomparáid le hábhair eile
- 3.5 na hairíonna a bhaineann le haicmiú adhmaid **a mhíniú**
- 3.6 úsáid adhmaid i gcomparáid le hábhair eile **a phlé**
- 3.7 úsáid ábhar bunaithe ar thréithe agus airíonna laistigh de chomhthéacs **a chosaint**
- 3.8 **úsáid a bhaint as** aeistéitic agus airíonna nádúrtha adhmaid chun cuma agus feidhm déantáin a fheabhsú
- 3.9 déantán **a chruthú** a léiríonn tuiscint ar na hairíonna a bhaineann le raon ábhar a bhaineann le Teicneolaíocht Adhmaid a thuiscint
- 3.10 **léirithuisint a fhorbairt** do ról an fhoraoisithe agus an adhmaid i dtéarmaí na héiceolaíochta agus inbhuanaitheachta áitiúla agus domhanda
- 3.11 **iniúchadh a dhéanamh** ar turas adhmaid, ón bhforaois go dtí an úsáid deiridh
- 3.12 an tionchar a bhíonn ar an gcomhshaoil nádúrtha nuair a bhíonn ábhair á bhfoinsíú a mheas

Bhriathra Gnímh

Léirithuisint a bheith ag... do...: brí a aithint, tuiscint phraiticiúil a bheith aige do rud

Meas: cuimhneamh go cúramach faoi rud éigin, sular ndéanfar cinneadh faoi go hiondúil

Measúnaigh: (breithiúnas eiteiciúil) fianaise a bhailiú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh; cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le breithiúnas; srianta fianaise i gconclúidí a shainathint; breithiúnais a dhéanamh faoi na smaointe, faoi réitigh nó faoi mhodhanna

Meastóireacht a dhéanamh: (sonraí) sonraí a bhailiú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh; cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le conclúid i bhfiosrúchán nó in iniúchadh; srianta sonraí i gconclúidí a shainathint; breithiúnais a dhéanamh faoi smaointe, faoi réitigh nó faoi mhodhanna

Míniugh: mionchuntas a thabhairt lena n-áirítear fáthanna nó cúiseanna

Pléigh: athbhreithniú tomhaiste cothrom a thabhairt a chuimsíonn réimse argóintí, tosca, nó hipitéisí: tacaítear le tuairimí nó conclúidí le fianaise chuí

Sainathin: patrúin, fíricí nó sonraí a aithint; freagra a sholáthar ó roinnt féidearthachtaí; fóras nó gné shainiúil a aithint agus a lua go hachomair

Táirg: rud a dhéanamh as gnéithe nó as amhábhair

Tiomsaigh: forbairt de réir a chéile

Tuig: corpas dea-eagraithe eolais a bheith aige agus an t-eolas sin a chur i bhfeidhm

Úsáid: leas praiticiúil nó éifeachtach a bhaint as rud

Aois, céim agus reamhfhoghlaim do scoláirí a chur san áireamh

Cén fhoghlaim ar mhaith linn díriú uirthi?

Na snáitheanna agus na gnéithe araon a fhiosrú agus torthaí foghlama á roghnú.

Na torthaí foghlama do d'aonad foghlama a shainiú

Príomhfhoghlaim na scoláirí a aithint ag úsáid briathra gnímh chun cabhrú le do smaointeoireacht

Meabhraigh conas a dhéanfaidh muid measúnú agus tuairisciú ar fhianaise ar fhoghlaim

Smaointe a fhorbairt ar an gcaoi a bhfaigheadh scoláirí blaiseadh den fhoghlaim seo.

Conas a bheidh a fhios agam go bhfuil siad ag foghlaim

Ag úsáid chomhthéacs do sheomra ranga féin, cé na modheolaíochtaí agus na hacmhainní a chabhróidh le scoláirí taithí a fháil ar na torthaí foghlama.

Cinntiú go mbíonn an measúnú ag teacht leis na torthaí foghlama agus lena mbriathra gnímh